

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a este de 2 ori: Mercuria si Duminea, F6ica, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe un anu séu 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunatória. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 or. Tacs'a timbrala e 30 or. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 76.

Braslovu, 7 Oct. 25 Sep., 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Uniunea Transilvaniei cu Ungari'a.

VI. Incercari de a petrunde la adeveratele cause ale uniunii cerute.

Unionistii ou orice pretiu, oarii voiescu a se desfiintia orice urma de autonomia a Transilvaniei si a se preface patri'a nóstra in o Ungari'a mare, atunci candu ei cestiunea o privescu numai din punctu de vedere transilvanu sustienea asié 1) ca acósta tíera singura de sine nici odata nu va fi in stare de a'si pastra unu felu de libertate constitutionala, din cauza ca absolutismulu representatu prin birocrati'a din Vien'a nicidecum nu sufere asié ceva, oi se silisce a sugruma constitutionalismulu ori unde ilu intempina si cu atatu mai virtosu in mic'a Transilvania; prin urmare acósta tíera trebuie se se unéscu cu Ungari'a intr'unu singuru corpu legislativu si sub unu singuru gubernu, pentrucá ambele unite cu atatu mai bine se lupte in contra absolutismulu din Vien'a.

Acestu argumentu mai avea o specie de valóre pana la 1848, séu se dicemu si pana la 1860; ear' astadi elu nu mai póte da facia cu adeverulu, si déca totusi cineva ar mai sta se'i dea si astadi valóre, ar veni in periculu cá in ultimele consecintie se lovéscu cu elu dreptu in tronu.

Recunóscemu noi usioru, cumca pre oatu timpu anume dela Leopoldu I. incóce si mai alesu sub Carolu VI-lea absolutismulu in tierile germano-slave prinsese radacini atunde, viéti'a constitutionala in Ungari'a, Transilvani'a scl. nu numai ca nu potea infiori, ci si era periclitata pe fiacare di. Ore inas de care viéti'a constitutionala póte fi vorb'a pana in an. 1848 intru totu coprinulu monarchiei austriace? De viéti'a constitutionala a boieriloru, adica de scutelile si privilegiile loru, de apasarea loru asupra poporulu, de stórcerea si impilarea acestuia, cum si de opusetiunea tocma si armata pe care o facea aristocratii si archiereii r. catolici domnitoriloru si celoru buni si celoru rei fara picu de alegere*). Si pentruce o facea ei acósta? Pentru ca ei voia se aiba pre regele numai de o papusia, de unu idolu fara sufletu, la care se se inchine glótele, eara pe regimulu lui de sierbu preaplecatu si prea umilitu alu boieriloru protipendati si alu celoru de man'a adou'a. Se intielege de sine, ca asemenea constitutioni aristocratice, nici odata sprijonite de popóra, totudeauna se aflá in periculu de a fi sugrumate prin domnitori. Fiindu-ne vorb'a de asemenea constitutioni, apoi uitate ca de os. Franci'a cea mare unita de multu din mai multe provincii si regate in o singura monarchia, dupa an. 1614 isi perduse constitutionea, incatu „status et ordines“ ai ei nu se mai adunara pana in an. 1789 niciodata. Pentruce nu? Pentruca in acea tíera inca se implinia cunoscutulu proverbu romanescu: „Se aduna boierii, earasi va mai da vreo nevoia preste tíera.“ Poporulu, séu adica celelalte clase ale locuitoriloru nu simpathisara nicairi si niciodata cu constitutionea tiesuta numai din privilegii aristocratice, prin urmare ele vedea bucuros candu monarchii le dá preste capu.

In dilele nóstre cestiunea constitutioniloru sta si mai altmintrea. Astadi este datu in manile popóraloru, pentrucá se se buore tóte de libertati constitutionele, séu se recada tóte in absolutismu. Aici unirea politica numai a unei séu altei provincii catra alt'a ajuta fórte pucinu séu nimicu, oi credinti'a nóstra in acósta privintia este, ca atatu Ungari'a si celelalte tieri de dincóce de Lait'a, catu si tóte celelalte provincii austriace voru ajunge a se bucura in adeveru de drepturi

*) In Ungari'a dupa faimos'a lege din Tripart. lui Verbóczy Part. I lit. 9 § 6 in poterea careia, „Praelati, Barones ceterique Magnates et alii Regni Proceres liberam resistendi et contradicendi habent in perpetuum potestatem.“ Acósta lege se desfiintiasc o e dreptu, sub Leopoldu I., totusi boierimea se folosi de intregulu acelu titulu de lege fórte adesea si inca in orbi'a loru spre perirea tierii.

constitutionale numai atunci, candu diferitele clase de locuitori voru sei ale si pretiui pe acelea, candu partit'a Juncariloru va inceta de a exploata o tíera séu alt'a numai in folosulu seu, candu mai in scartu, tóte popórale si tóte clasele de locuitori voru fi ajunsi la acea matoritate politica, in catu se se tiens in solidaritate si pentru drepturile comune toturoru si pentru cele comune numai unora. Deci incheiu, ca déca din mare fatalitate provinciile germano-slave aru scapata earasi din drepturile constitutionale si aru recadóe in absolutismu, in acelu oasu nici tierile de dincóce unite séu neunite mai multu decatu sunt, nu se voru potea bucura in veci pe deplinu de libertatile la care aspira ele.

Alu doilea argumentu alu unionistiloru este, ca Transilvani'a numai prin uniunea cu Ungari'a mai e in stare de a scapa de total'a sa germanisare si preface in provincia austro-germana, care apoi mai curendu séu mai tardiu va fi si ea târita*) la Francfort.

Este prea adeveratu, ca Transilvani'a fusese de cateva ori in periculu invederatu de a fi germanisata sistematic si a fi prefacuta in partea constitutiva a unei Germanii mari; oi tocma pe atata este de adeveritu prin cele mai tari argumente istorice, cumca calea germanisarii spre Transilvani'a incóce o a pregatitu, spartu si noteditu insasi Ungari'a incependu din dilele santului Stefanu pana la an. 1542 si déca voiti pana in dilele nóstre. Toti regii esiti din dinasti'a lui Arpadu au fostu séu de aprópe ruditi cu familiile domitoare nemtiesci, séu si nemtiti cu totulu. Nu numai regii, ci si aristocrati primira institutiunile si datinele germaniloru, isi luara neveste din Germani'a, apoi succesive implura mai multe tienuturi de ale Ungariei si Transilvaniei cu colonisti nemtiesci, eara acósta o facura acei regi si acei aristocrati nu atatu spre a colonisa tienuturi nelocuite, catu mai virtosu spre a tiené pre insusi poporulu magiaru in freu si in supunere prin acelea colonii straine, eara anume in Transilvani'a colonizarea cu nemti (sasi) s'a intemplatu mai alesu si din ura religiósa si natiunala catra vechii locuitori ai acestei tieri, carii nu voia nici a'si parasi credinti'a si ritulu resariténu, nici a se supune cu un'a cu doua aristocratii unguresci. Si ce ne mai vorbesc noua cineva de aparare in contra germanisarii prin unirea cu Ungari'a? Bud'a capital'a Ungariei este mai intréga nemtiéscu, Pest'a si Pressburg sunt de orice natiunalitate, numai magiare nu sunt, si mai in scurtu, in cele mai multe cetati ale Ungariei elementulu germanu este séu precumpanitoru, séu in o minoritate insufatóre de respeptu; se afla inse in ea si tienuturi intregi nemtiesci. Comerociulu, industri'a sunt mai multu in manile nemtiloru (si ale evreiloru), sciintiele si artele sunt mai multu reprezentate prin ei. Asié au voitu cá se fia in Ungari'a vechii regi si dietele ei, pentruca „regnum unius lingvae instabile et imbecille est“, a fostu mactim'a gubernementala a primulu rege, pe care apoi ilu imitara mai toti. Acea mactima este cumplita, inse de mare folosu pentru cei oarii sunt chiamati a governa tieri si popora. Aceeasi in Ungari'a fu introdusa dintr'odata cu fundarea regatulu, si singura potere isolata a natiunii magiare nu va fi nici odata in stare de a'i paralisa urmarile ei; in man'a toturoru legiloru aduse dela 1791 incóce in favórea limbei magiare, in man'a si artiagulu academie si a teatrulu magiaru si a toturoru subventiuniloru colosale de care se bucura literatur'a magiara si multimea scóleloru magiare, germanismulu inainta si face pasi gigantici preste tóta Ungari'a si intru tóte ramurile vietii sociale. Se mai decretese diet'a in favórea limbei magiare inca o lege constatóre din un'a miie paragrafi, germanismulu ou atatu va nainta mai voiosu si mai cu sporu, ou catu limb'a magiara va **apasa** mai greu asupra cerbiceii celorlalte popóra.

Nu domniloru, fia oricine prea incredintiatu, ca pre acósta cale si cu aceste apucaturi nu veti scapa de germanisare totala dvóstra si nu vomu scapa nici noi; ear' fortiarea unirii

*) Verschleppt.

totale a Transilvaniei cu Ungari'a va nainta si mai multu scopurile germanisarii. Orbu este care nu vede acestu adeveru. —

Atatu mai nainte, oatu si mai alesu acum din ver'a trecuta incóce s'a venturatu si cestiunea, déca pana la an. 1848 a statutu intre Ungari'a si Transilvani'a numai uniunea personala intrupata in person'a regelui, séu ca au mai fostu si alte referintie, séu adica nesce ramure de uniune reala, caroru asemenea intre celelalte provincii austriace si intre Transilvani'a nu s'aru afla de locu.

Se punemu pe unu minutu, ca afara de uniunea personala, afara de supunerea Transilvaniei deadreptulu la regele Ungariei, carele este si imperatu alu Austriei, aru mai fi inca si alte referintie reale intre numitele doua tieri; inse orice istoriografu si juristu neinteresatu va trebui se marturisésca, cumca acelea urme de referintie sunt atatu de incurcate, invescute in termini indoiosi, in catu ele lasa locu la explicatiuni si dispute fara numeru si fara margini.

Acelea referintie trebuesou cercetate inadinsu si cu de ameruntulu, pe indelete, fara mania si tiene de parte si mai virtosu fara cugete rezervate si predilectiuni si prejudetie natiunale. De vei merge inse in cerocetarea si aplicarea acelu referintie mai inapoi de diplom'a leopoldina, apoi n'avea grija ca niciodata nu le vei mai da de capateiu, ci te vei cufunda in asié numitulu dreptu istoricu si cu acela in dreptulu pumului si alu ferului pana la Atil'a si de acolo pana la Traianu si dela acesta pana la Boerebista séu si pana la diluviulu lui Noe. Odata si bine remane adeveru istoricu, asupra carui nu mai incupe disputa, ca in an. 1542 Transilvani'a se smulsese cu totulu de sub domni'a regiloru Ungariei. Dar' a remasu Transilvani'a dupa aceea tíera suverana, séu vasala a turciloru? Fia, ea inse pana in an. 1788 nu a mai fostu supusa de locu regiloru Ungariei, si atatu mai pucinu insei Ungariei; eara in acelu anu lapadandu protectiunea portii otomane a priimitu protectiunea regelui Ungariei in persón'a lui Leopoldu I. imperatului Romaniloru. Dupa acea protectiune in an. 1691 a urmatu contractulu de supunere numitu diplom'a leopoldina. Aici pasimu se insemnamu: Transilvani'a s'a supusu regelui Ungariei, eara nu Ungariei; Transilvani'a a reñtorsu Ungariei cateva comitate, pe care le posiedea din aceea si, pe sinesi inse nu a voitu a se preface si nu s'a prefacutu, nu s'a unificatu nici contopitu in ea nici odinóra, ci a remasu aceea ce cu terminulu celu mai nou se numesce individualitate istoricopolitica prevediuta cá ori care alta tíera autonóma, cu oonstitutiunea si legislatiunea sa si cu gubernulu seu, bune rele, totu atat'a, ca in acestu casu nu e intrebarea de acésta.

Vorbindu inse cineva totusi de necesitatea de a se regula si lamuri odata si inca definitivu referintiele Transilvaniei catra Ungari'a, pentrucá se nu mai remana ocaziune si materia de atatea certe si chiaru de atentate asupra autonomiei acestei tieri, atunci eata ca stamu in faci'a celoru mai importante acte de statu si de legi fundamentale, pe care este fundata si consolidata autonómia, individualitatea istoricopolitica a Transilvaniei. Acela care voiesce uniunea neconditionata din an. 1848, trebuie se se invoiesca neaparatu la revisiunea séu mai bine delaturarea susu atinsoloru acte. In acestu casu diplom'a leopoldina, Resolutiunile imperatesci numite Alvincziane, articuli respectivi din 1744 si 1791, o multime de alte acte si juramente stau inca numai cá materialu istoricu si nimicu mai multu. Au fostu óre ertatu, fostau si cu statu a face preste tóte acelea acte de statu unu singuru salto mortale? Acésta intrebatiune nu o indreptamu catra romani, ci o indreptamu catra cei mai mari inchinatori atatu ai asié numitei individualitati istoricopolitice, catu si mai alesu catra cei mai inflacerati aparatori ai continuitatii de dreptulu istoricu si combatatori de Verwirkungstheorie. Ei, dar astadi in acésta privintia unu nou salto ar fi si mai periculosu decatu in an. 1848. Astadi ne mai stau in drumu inca si actele cele mai noua de statu cate au emanatu dela 20 Oct. 1860 incóce pana la 20 Sept. 1865.

Din temciurile aici aieptate incheiu eu, ca revisiunea articolului I din an. 1848 ajunse a fi o necesitate absoluta; cu totulu alt'a este apoi intrebarea, déca acea revisiune trebuea se se intreprinda prin diet'a cutare séu prin ceealalta; destulu ca aceea si trebuea se se faoa, pentruca ea fusese o póma prea necópta, de care ne strepedire dintii la toti, o casatoria cá cea din fabul'a Romulidiloru cu Sabinele pe-apucata pe rapite, o cucerire, cu asaltu a unei tieri sorori autonóme prin ceealalta.

Deci pentrucá cestiunea uniunii se póta fi deslegata in drépt'a séu in stang'a, in totu casulu inse definitivu, ea tre-

bue se fia cercetata neaparatu si neincungiuratu, din tóte punctele de vedere, eara mai alesu:

Din insusi alu Transilvaniei cá tíera autonóma;

Din alu Dinastiei;

din alu natiuniloru locuito're in Transilvani'a si in Ungari'a;

din alu Ungariei cá pretendenta la posesiunea Transilvaniei.

din alu imperiului austriacu.

Pre catu tímpu acestea cercetari nu se voru face cu tóta precisiunea si scrupulositatea receruta; pre catu insele referintiele Ungariei oatra Austri'a nu voru fi regulate definitivu; pre catu nimeni pe lume nu voiesce a ne spune curatu si respicatu ca ce se intielege prin uniunea Transilvaniei cu Ungari'a*), pe catu romanii nu sunt suferiti a lua parte la respectivele desbateri cá natiune, alaturea cu celelalte trei natiuni regnicolare, — pre atatu despre o priimire de buna voia a uniunii de catra natiunea romanésca nu póte fi nici vorbá, ci se póte presupune de siguru, ca totusi facunduse uniunea talis qualis, aceea si este impusa romaniloru prin sila umilitóre si rusinatóre, prin urmare ca tóta viéti'a loru si a toturoru viitóreloru generatiuni va fi numai unu protestu tragicu in contra uniunii. Din contra demustre cineva romaniloru transilvani cu argumente, eara nu in sofisme, cumca esistinti'a loru natiunala, ca libertatea cea adeverata, ca confesiunile loru, ca mai in scurtu tóta prosperitatea si fericirea loru este ascurata prin uniunea acestoru tieri; si védia apoi déca ei voru fi asié orbi si batuti de Ddiu, pentrucá se fuga de bine si de fericire. (Va urmá in Nr. 77.)

Situatiunea in monarchi'a austriaca incepe a se da din ce in ce mai de facia. In tierile germane-slavóne ministrulu Belcredi continua a da tieriloru autonomia si egala indreptatire natiunala, s'ar paré, cá cu schimbarea sistemului centralisticu, s'a reinceputu er'a autonomieloru si a respectarii limbii popóreloru, nu scimu pana in catu, dar pornirea se face fapta seriésa.

In Ungari'a neci prin diurnale, neci prin acte oficiali, nu damu de intentiuni d'andestea. Ma din contra totulu sémena, ca incordarile centralisatórie s'au straplantatu din Vien'a la Pest'a. Ne bucuramu, ca amu scapatu de frica germanisarii cu caderea centralismului vienesu, dar' de oelu magariu óre cum vomu poté scapa; elu n'are margini in incordarile sale?

Croato-slavonii inoa o dicu si o simtiescu acésta, de acea ei, fiindu cá conchiamati prin rescriptulu din 20 Sept. la diet'a unгурésca intregita, se tienu de continuitatea loru de dreptu, care se cuprinde in art. de lege § 42 alu dietei croate din an. 1861, care nu mai recunósce unirea cu Ungari'a, ci dechiaru, „ca verce legatura legislativa si administrativa intre Ungari'a si regatulu triunitu dupa dreptu a incetatu cu totulu; si numai atunci va intra regatulu triunitu intr'o legatuintia de statu cu Ungari'a, candu acésta ei va recunósce cu valóre de dreptu nedependinti'a si autonomi'a cu teritoriu cu totu, dupa cum sunt formulate in acelu art. de lege; dar' dupa dreptulu loru de statu, dicu, ca o diet'a comunu in Pest'a pentru ei nu eosista, dupa cum se chiamá ea de catra cancelari'a r. ungarica in rescriptulu conchiamatoriu.

Croatii dara se provóca intre sine, a'si uni tóte poterile spre a da frunte cu presiunea séu cu apasarea, ce le amenintia cu periculu dela Pest'a dè asi perde autonomi'a, si continuitatea de dreptu. Ast'a e parol'a dilei intre croatii cei mai seriosi.

Programulu liberaliloru natiunali nedependenti in Croati'a se publica prin foi in cuprinsulu urmatoriu: tieneea cu mana de feru de principiale din 1848, cointielegere cu reprezentantii legali ai popóreloru indreptatite pre bas'a diplomei din 20 Oct. 1860; propunerea diplomei din Oct. si a patentei din Febr. cá propositiuni regesci la dietele respective; incredere in barbatii aceea, cari au luat asupra-si problem'a, a esecutá dreptele intentiuni ale monarchului pe calea acésta; realizarea principiului egalei indreptatiri natiunale.

Facia cu diet'a Ungariei pretinde partit'a acést'a: egal'a pusetiune a croatiloru. Manifestulu imp. lu afla a fi, in privintia sustienerii drepturiloru, ce competu popóreloru, deplinu liniscitoriu, si sistarea sen. imp. angustu si latitu o tienu de

*) Baritiu in carticio'a sa titulata Az erdélyi oláh nemzetről szolló országos törvényezikkek az unioval szemben 1861 a intrebatu destulu, ca ce vrea se fia uniunea, ci reapunsu niciodata n'a luat. —

necesaria. In fine se mai adaugu la programu si dorintiele in privinti'a pasurilor, ce sunt a se face in caus'a uniunii cu Dalmati'a si in privinti'a regularii repórteloru catra graniti'a militara.

Capeteniele partiteloru sunt acelea, care esu acum la mediu locu cu programele lor prin diurnale, care sunt numai servitórele si portatórele opiniuniloru si convingeriloru. —

Adiari unionistice. „Neues Fremdenblatt“ a publicatu cu datulu de astadi o corespondintia originala data din Pest'a nu pucinu interesanta. Se vedemu cuprinsulu ei pre scurtu:

Dupace mai antaiu vorbesce despre bun'a primire a manifestului imperatescu in tóte partile Ungariei si despre speranti'a, cumca acestu actu din urma mai multu cá tóte celelalte va duce la o impacare imbucuratóre cu diet'a Ungariei, de óre-ce cei mai mari opositiionali din 1861 sunt asia de tare aplecati la acésta, incatu incungiura ori-ce amintire la intemplantile de atunci, facia cu poporulu; — trece la alegerile viitorie ale dietei din Pest'a, despre cari dice, ca se vor' face in unu modu fórté animatu, de órace toti se batu pentru onóre de a poté fi deputati in diet'a cea mai aprópe. Alegerile se vor' face dupa art. V alu leg. din 1848. — Dupa acésta lege diet'a consta din 377 deputati. Legile din 48 inse numera intre acei 377 deputati si pe dep. Croatiei, Slavoniei, Fiumei si Granitiei militare. Pe tienuturile din urma cadu 43 dep. Cu greu inse se voru otari croatii a tramite in Pest'a deputati in sensulu legi din 1848, cu tóte ca la cladirea localuriloru s'au luatu si ei in vedere. Mai de orediutu este, ca vor' tramite dupa modulu de alegere ante-martialu numai 3 deputati. Referintiele de dreptu de statu intre Dalmati'a si Croato-Slavoni'a inca nu sunt ordinate, acésta'trebuie se ia aminte Ungari'a. Dupa acésta urmésa: „Ce se atinge de tramiterea la diet'a Ungariei de catra **Transilvani'a** dice art. de lege V din 1848: „Transilvani'a tramite de óca voi esoe a se uni 69 deputati. — Acésta cauza momentósa trebuie se se decida, cu tóta inarticularea legiloru, mai inainte de tóte de catra insasi Transilvani'a. Diet'a din Clusiu dupa cum se scie va tractá numai si numai despre uniune. Póte ca votulu ei astadi inca neci cu catu de pucina securitate nu se póte presupune. Inse or' cum se va si intemplá, vremu numai se constatamu, cumca Ungari'a nu póte avé de locu dorintia de a vedé in diet'a din Pest'a pe cei 69 deputati, esiti din alegere directa a Transilvaniei. Numerulu causeroru, ce vorbescu pentru acésta este mare, noi inse vomu citá pre scurtu vreo cateva din tr'ensele. Dupa § 3 alu art. V de lege din 48 trebuie cá fiacare deputatu se fia capace a satisface otaririi aceleia legi, dupa care limb'a diplomatica este singuru numai cea magiara. Acuma inse nu se póte cere, cá toti deputatii romaniloru si sasiloru ardeleni se fia atatu de tari in limb'a unghuresca, incatu se 'si póta implini indestulu mandatulu. Ce ar' dice oamer'a deputatiloru din Pest'a la aceea, candu intr'odi de odata s'ar audi intr'ensa limb'a romana séu germana din gur'a ardeleana, se remana neatinsa? — Neci macar' a celu casu analogu nu voimu alu memora, candu unu dep. croatu a cercatu se vorbésca latinesce in o dieta din Pressburg. — Consecintiele unei asemenea intemplanti inse trebuie se-le insemnamu. Zidirea de limb'a diplomatica, ce s'a redicatu cu atata ostenéla si tempu s'ar derimá, indata-ce s'ar dá voia deputatiloru natiuniloru diverse de a se servi in dieta de limb'a loru materna, ceea ce in sine apare cá fórté dreptu si cuviintiosu. Dreptulu concesu deputatiloru nemagiari ar' trebui se se estinda naturalminte si preste deputatii slavi, serbi si romani dinlainturulu Ungariei, iute s'ar dá o incurcare babilonica de limbi in editiunea cea mai nóua.

„De 17 ani incóce caus'a natiunalitatiloru a re'impinsu pre tóte celelalte. Mai inainte se scia in Ardélulu numai despre tienuturile despartite ale unghuriloru, secuiloru si sasiloru si acésta numai in privinti'a impartirii teritoriale a tieriei, care pre atunci erá intielesulu esistintiei politice. Romanii locuiau pe aceste tienuturi fara de a se impartasi de drepturi politice. Astadi nu mai póte se fia verb'a despre impartirea teritoriala a Transilvaniei, ci pentru aceea avemu 4 natiunalitati, a carora aflare la-olalta politica nu este cunoscuta de indiviavera. Dupa cum se arata cért'a natiunalitatiloru in tier'a cea frumósa si muntósa, inca multu tempu nu va trece, si Ungari'a nu va poté lacomi de locu a vedé straplantata acésta cért'a in cas'a din Pest'a si in dicasteriulu din Bud'a. Ungari'a póte numai dori, cá cele 4 natiuni ardeleni se 'si finésca cért'a politica a casa (or se vina fara conditiuni la Pest'a, cetimu printre sire. Trad.), si acésta tocma e cauza

destulu de importanta, care va face pe Ungari'a a duce la implinire uniunea numai pana la orecare mesura, dupa care nesuesce. Ungari'a va lasa tieriei sale sorori tóta autonomi'a sa nestrimtorata *) si se va multiami, déca spre apararea uniunii si a unitatei corónei ungarice Transilvani'a va fi reprezentata in diet'a Ungariei in modulu acela, cum s'a intimplatu in timpurile antemartiali cu Croati'a. (Va se dica dualismu, cá vrendu a confugi la tronul, se nu poti merge din tier'a ta de a dreptulu la pitiórele lui, ci numai midilocitu prin purgatoriulu dela Pest'a. Trad.) Incheierea o face cu vorbele: Ca nu se tractésa pentru una fusiune a Transilvaniei cu Ungari'a, — (sermanulu corespondinte, elu n'a cetitu diurnalele Clusiane, in cari Transilvani'a nu se mai socotesce cá tieria, ci póta nume numai de Ungari'a de dincóce de Királyhágo) acésta o a esprimat'o voci din cele mai grave din Ungari'a.“ (La voci de sirene numai acei marinari politici se incredu, cari nu dau pe viatia sa natiunala nece o cépa degerata; vocile private sunt picaturi in marea volburósa facia cu rezultatele dieteloru, pe cari nu le vomu si fi uitatu.) —

— Cam intocma se inórdá si „Pesti Hirnök“ a mangaiá pe cei fricosi de uniune si a stempera pe ultraisti cu aceea, ca magiarii si in Ardélulu sunt destulu ascourati in supremati'a s'a, déca art. de lege II din 1844. care eschide celelalte limbi si asiadia numai pre cea magiara de limba oficiósa, se va asecura; si e destulu cá Ardélulu se tramita numai vre-o cativa deputati la diet'a din Pest'a, cá ad. prin uniunea acést'a se devina unghurii din Ungari'a in dreptulu de a poté ajutá pre magiarii din Transilvani'a cá se se sustiena in capulu celorlalte natiuni si pe viitoriu cá suprematisatori. „Hirnök“ e diurnalulu clericaliloru celoru potenti si chiaru alu vechei partite conservative; dar' si candu n'ar diceo elu, nu se mai afla nime atatu de orbu, se nu precépa, oa totu scopulu uniunii e, cá se se absórba si maioritaea romaniloru din Ardélulu in diet'a din Pest'a, unde magiarii precumpanescu pe tóte celelalte natiunalitati si nu póta trica de maiorisare; inse tocma acésta e poté'a si stahia, de care se ferescu romanii ardeleni, cari voru a trai politicesce cá romani cu asemenea dreptu de limba si nu suprematisati. — Credemu, ca chiaru si magiaronii séu unionistii voru fi convinsi de adevéru lu acesta, si nu voru trada natiunea, suscriindu la mórtea vietiei ei politice natiunale, care prin sacrificia mari abia si o eluptá sanctionata de suveranulu. — Banulu Croatiei br. Soccevic fú in Esseg in dilele aceste si la gratularea comitelui supremu se dechiará asia: „Noi trebuim unu numai se ne sustienemu autonomi'a nóstra, ei trebuie inca se ne incordamu a o mai si estinde, a o mai mari.“ — Óre se póte afla vreun romanu, atatu de perfidu natiuni sale, care se vré a trafica cu dreptulu positivu alu natiunii sale si se nu se incorde alu mai mari si asecura de orce valuri si furtune, pe seculi inainte? Viati'a constitutiunala e unu maru eridicu, ea cere taria, cere solidaritate, cere jertfire in lupta spre a o sustiené si asigura, si unu pasu gresitu, suscriere nesóotita ei póte curma firulu pe timpuri inainte. —

Braslovu 4 Oct. Diu'a numelui Mai. S'ale imperatului se serbá astadi prin cultu divinulu in tóte besericele, ér' din partea garnisónei se tienú o misa campana pe campi'a intre Brasiovu si Ghimbavú. Scólele serbara cu pietate acésta di insemnata.

Schimbarea bancnoteloru de 10 fl. v. a. cu tipariulu rosiiu se-a mai amanatu pana in finea lui Nov. 1865, din cauza, fienduca unu numeru mare de banonote se afla inca circulandu pe la particulari; asia d. e. banonotele de m. c. se afla preste 3,000.000 in circulare, ér' de celea cate 10 fl. cu tipariulu rosiiu se mai afla in man'a publiculu vreo 30,000.000.

Deci se mai atrage odata atentíunea poporulu nostru, cá se nu intardiase a se feri de dauna, schimbandusi tóte banonotele de 10 fl., tiparite cu rosiiu, cu de celea nóue tiparite cu verde, ca dela finea lui Nov. nu se voru mai schimbá la casele perceptorale.

La congressulu séu confluosulu universitatii sasesci s'au mai alesu in scaunulu Sibiiulu Zimmermann si Rannicher

*) Apoi ar trebui bagati toti unionistii in turnulu nebuniloru (Narrenthurm) candu ar' prochiama fusiunea cu Ungari'a, pentru cá apoi Ungari'a sei mane cu vérg'a, cá pe copii cei selbatiei, inderetu de unde au pornitu. Manevre. — Red.

si cá suplenti Schneider si prof. Heinrich Schmidt. In Ciuculu mare Dr. Teutsch si Capesius; in Mercurea cons. Ilie Macelararu si fiscalulu Hahn; Segisióra Gull si Theil; in Mediasiu Dr. Binder si Grafius. Orastia: Balomiru si Schuller?

Din secuime audimu, cumoa poporul se uita lungu la cei impintenati si se intréba intre sene, ca óre ce va mai aduce dupa sine reinaltierea domniloru, nu cumva voru urmá nesce tempuri grele? Totu din gur'a lor audimu, ca magiarii prin comitate voru a alege ici colea si cate unu deputatu pentru romani, se intielege, ca pre care lu voru vré ei, si care se va legá, ca va lucrá la dieta in obiectulu uniiunii dupa instructiunile, ce le voru dá ei, pentrucá proclamandu éra uniunea se nu se póta dice, ca acést'a s'a facutu fara invoirea romaniloru.

Cu tóte acestea precalcule dupa art. de lege XI din 1791, prin cari se privese de proletaria tóta inteliginti'a natiunei romane, asta nu póte fi representata, decatu numai in bataia de jocu, si necidecum cá natiune inarticulata, ci numai cá lipitura, apoi astufeliu de egalitate nu o putem neci de cum mistui neci combiná cu principiulu constitutiunaliu prochiama.

— In 23 Sept. primiramu si noi spre publicare rezultatulu unei consvatúri confidentiale tienute in 21 Sept. in palatulu metropolitanu din Blasiu, concése de Ecselenti'a S'a la cererea mai multor'a locali in caus'a, ca ce e de facutu in impregiurarile aceste grele; nu aflaramu inse cu scopu a publicá rezultatulu aceluor consvatúri pana candu nu i se va vedé rezultatulu rezultatulu, inse in numerulu viitoriu le vomu impartasi si noi; ad. o scrisóre a Ecs. S'ale metropolitulu Alecsandru catra metropolitulu Andreiu in caus'a conchiamaarii unui congressu, pana acum fara rezultatulu din partea Sibiiului. —

Blasiu 28 Sept. (Pusetiunea nóst'ra, si ce avem de a face?) (Capetu din Nr. tr.)

Natiunea romana in 15/3 Maiu serbá cá unu triumfu alu resolutiunei sale deschiderea congressulu natiunale, in carele si exprimara cu tóta competinti'a alipirea catra tronulu casei absburgice imperatesci, — si descoperira cu demnitate inaintea lumii, a tronulu si a natiunei magiare pretensiunile sale nat unali, pentru cari maxime ale sale in scurtu n'a crutiatu nece avere nece viétia! Si atari pasi energiosi 'si au avutu efectulu, ca-ci deveniramu cunoscuti inaintea lumii, a tronulu si ne castigaramu respectulu natiuniloru conlocuítorie, cu unu cuventu *incepúramu a trai!* incatu insusi Maiestatea S'a a exprimata catra diet'a Ungariei din 1861 in modu solemn, cumca *uniunei s'a opusu natiunea romana si ca nu se póte face fara asigurarea dreptureloru ei natiunali.*

Dupa ce inse in urm'a tulburariloru din 1848 *unii speculanti politici pescuindu in turbure,* cu nesce prospecte de nu sciu ce venitoriu adusera lucrulu acolo, incatu ajunseramu cu totii in cataramile absolutismulu rigorosu, carele de si multu bine nu nea facutu, totusi nu nea fostu *asia vitregu cá constitutiunalismulu patriarchale de mai nainte* — suferiramu cu totii una greutate, pentru cei nededati cu suferintie de mai nainte, cu totulu nesuportabile, pentru noi inse facia cu trecutul amar ce l'am fostu gustatu totusi mai de suferitu! Acésta fase de proba si de transitiune inse precum scimu inca trecu si se ivira pre orisonulu politicu alu patriei nóst're alte constelatuni, in cari merita tóta luarea aminte consecinti'a tuturor natiuniloru transilvane si asia si a celei romane *in urmarirea politiceii traditionali.*

In anulu Domnului 1860: Natiunea magiara atatu in Ungari'a catu si in Transilvani'a se alipise cu tóta puterea de adquisitiunile stórse cu puterea intre tulburarile si silnici'a anulu 1848. —

Dara romanii ce au facutu? — Curendu au desvoltatu si ei viétia, protestau in totu loculu unde numai li se dá ocaziune pentru drepturile natiunii sale, pentru recunóscerea natiunalitatii si cu acésta a limbei romane. — Cateva luni au luptatu pentru unu principiu, inse cu poteri disperse, au cerutu dieta pentru Transilvani'a, in carea se 'si esprime si sentirile si pretensiunile, ne securi inse totusi de esitulu acosteia facia cu impregiurarile ce se desvoltasera multu analoge cu acestea de acum — incepura de la ceea ce e mai securu, se pusera in continuarea calii intrerupte in 1848 si esoperara cu poteri unite una *convenire natiunale,* in care fipsera politic'a ce aveau de urmatu si si formulara pretensiunile ce aveau a si le manifest'a inaintea lumii, a tronulu si a patriei, si apoi au lucratu pre careva base cunoscute ale natiuni romane, incatu cei ce au jucatu pre la Alb'a Iuli'a si pre la Clusiu ori chiaru si pre aiure — afara de corulu natiunale, insusi au remasu de rusine jucandu afara de coru.

Natiunea romana prin reprezentantii sui insarcinati isi esprima inaintea lumii, a tronulu si a celoru alalte natiuni conlocuítorie cu tóta demnitatea pretensiunile sale. In tempulu de strafomare a relatiuniloru patriei natiunea adunata in reprezentatii sui si a statoritu principia si base, pre cari se opere se in venitoriu, si

Cá rezultatulu alu congressulu potemu inregistra invoirea intre reprezentantii natiunei si intre inaltulu regimu, pre basea careia s'a constituitu diet'a transilvana din 1863—4, de la carea de si nu amu dobanditu cate speramu, si dóra nece cate potemu pretende, totusi avemu

intarite prin Maiestate nescari drepturi natiunali si pentru limba, pe cari intre impregiurarile de facia, de amu avé celu pucinu resolutiune si dibacia deajunsu spre a ni le aperá! — Acéstea sunt rezultate reali si morali de la unu congressu tienutu, de si nu in tóta form'a s'a! —

Inse esperiinti'a ne invetia, ca in lume nemica e statatoriu, si de urmarile acestei inconstantie a lucrureloru naturei avemu de a suferi si noi de presente. — Au venitu impregiurari nóue la mediulocu, — éra a sositu tempulu, in carele sunt a se determiná relatiuni nóue ale patriei facia cu Ungari'a si cu intreg'a imperatia, argumentu avemu despre acést'a, afara de alte impregiurari ce le vedemu desfasiuranduse, insusi Rescriptulu regiu din 1 a. l. a., prin carele disolvanduse diet'a transilvana din 1863 se conchiama alt'a la Clusiu pre basea articulu XI din diplom'a din 1791 si cá normativu pentru nenobili pre basea unui censu de 8 fl. dare derépta pe pamentu; — si acést'a se conchiama *cu scopu de a revedé uniunea.* —

Avemu éra si momente critice pentru patri'a si natiunea nóst'ra si inca de acelea dela cari ne depinde esistinti'a; — dara avemu totu una data in Rescriptulu convocatoriu de diet'a, ce are se se cuprindia cu deciderea acestoru momente, nesce normative propuse, pre basea caror'a natiunea romana nece de catu póte sperá, cumca si va poté representá interesele sale politice si natiunali, pre catu cere momentositatea loru, si pre catu se cuvine demnitatii natiunale. —

In scurtu vine éra si momentulu de a se decide de unu venitoriu alu patriei si alu natiunei, si natiunea romana, pre catu se prevede cu tóta securitatea, nu va poté si nu va avé ocaziune a 'si esprimá convingerile si asi formulá pretensiunile facia cu venitoriu patriei si alu suu, éra ne vomu tredi ca ne silescu a merge cá pre nesce oi fara a ne intrebá, déca voimu ori nu, si fara a ne spune loculu si scopulu. —

Intrebu ca ce avemu se facemu pentrucá se dobandimu si noi ocaziune a ne esprime cu demnitate in momentele de decisiune ale natiunei si a patriei? si éra si respundu ca trebue se fimu consecinti, adeca se nesumu cu micu cu mare a ne pune pre terenulu, de unde se potemu vorbi cá natiune, si de unde se ne potemu esprime vointi'a si dorintiele nóst're cá natiune cu tóta demnitatea, in scurtu se nu crutiamu nece ostená nece alta ori ce pentru esoperarea unui congressu natiunaliu, unde se vorbimu in caus'a uniunei, si la totu casulu se ne formamu pretensiunile in cari ne invoimu. — Dicu se esoperamu congressu, — cá nu cumva lasanduse singuraticii a se luptá impartiti se se franga spre intristarea loru si daun'a natiunei, ca-ci unde e unulu nu e putere dice poetulu, — se batemu si de repetite ori, cá se ni se deschidia congressulu. B.

UNGARIA. Tóta Ungari'a geme de miscarile pentru alegeri. Intre consultarile pentru denumirea candidatiloru in cele mai multe locuri s'au primitu personalitati de cele ce fura si in 1861; chiaru si fostulu presiedinte alu dietei Ghiczy inca e desemnatu de candidatulu in Comaromiu. In Pest'a esi br. Eötvös inaintea alegatoriloru la puscaru'a din Bud'a si si depuse inaintea loru credeulu seu politicu intr'o cuventare longa, in care dice, ca diet'a acést'a e cea mai importanta de mai multe seculi; recapitulésa trecutul Ungariei si afla, ca neci o tíera n'a fostu esplotata mai tare in interesulu altora si dice, ca caus'a tuturor calamitatiloru fú, ca faptele s'au folositu in contra legiloru. Elu numesce manifestulu regoscu celu mai fericitu evenimentu, fienduca a departatu tóte pedecile, care stá pana acuma in cale la invoire; vorbesce despre revisiunea legiloru din 1848 si dice, ca neci o sacrificare catu de mare nu e de a se reieptá spre a mediuloci invoirea cu Austri'a, numai libertatea si nedependinti'a Ungariei se nu suferé prin aceea o scurtare.

In tóta Ungari'a se privese oá unu evenimentu importantu alu dilei programulu de alegere alu Moritz Szt.-Király, in care dice, ca magiarii trebue se voiasca restituirea constitutiunii avitice (stramosiesci) si legal'a autonomia a tierei asia precum o garantésa articulu de lege din 1790: 10 si 1827: 3 resp. legile din 1847—8 pe longa intarirea legaturei cu imperiu si pusetiunea de putere a monarchiei. Imperiulu numai aceea nu se póte concede, prin ceea ce se vatama integritatea corónei s. Stefanu, autonomi'a si drepturile constitutiunale ale tierei, ér' altmintrelea Ungari'a respectésa drepturile imprumutate si protestésa in contra doctrinei de perderea dreptulu (Rechtsverwirkung). Cestiunea natiunalitatiloru trebue se se complanese si repórtele de statu si economi'a populara se se regulese.

— Cá comisariu pentru alegeri s'a desemnatu pentru orasiulu Versetiu comitele Temesióri Ignác Murányi si pentru Temesiór'a Constantinu Manasi. —

AUSTRIA INFERIORA. V i e n ' a. Inaltimea S'a imp. ar.-ducele Carlu Ludovicu, fratele Mai. S'ale, primi audientie in absentia Mai. S'ale, si se va numi presiedinte alu comisiunei centrale pentru cospusetiunea dela Parisu.

— Mai. S'a o. r. ap. binevoi a denumi pe br. Willersdorff-Urbair ministru pentru comerciu si economia natiunala.

— Arohiduoele Albrecht calatori prin Galici'a, unde se amnestisara multi condamnatii.

— Dela 31 Oct. incolo deregatoriile cercundariale din Galici'a inceta a mai fi instantia decidentoria in cauzele administratiunii politice, si se desfacu, remanendu chefi insarcinati cu agendele, cari se mai impartira si pe la deregatorii cercuali.

Cronica esterna.

GERMANIA e totu imparechiata. Federatiunea pretinde, ca ducatele nordalbingice se faca parte constitutiva cu ea, desaprobandu volnicia de Gastein. Diet'a deputatorilor Marei germanie er' se aduna in Frankfurtu si otari realegerea unui comitetu de 36, care se lucre in numele natiunii, tocma ca la 48 si ca la inceputulu resbelului cu Dani'a. —

FRANCIA. Parisu In momentele acestea critice diurnalele erasi vorbesou, cumca Franci'a armesa si misca; ele nu potu uita fraternisarile cele rare in istoria ale Franciei cu Angli'a, candu cu evolutiunea floteloru si ou banchetele tiente cu aceea ocaziune, si fienduca Franci'a acuma si rechiama garnison'a dela Rom'a, lasandu numai vre-o 5000 soldati pentru apararea Papei predicu posibilitatea unoru eventualitati critice pentru viitoriu, cu atatu mai vertosu, ca partit'a actiunii in Itali'a er' a inceputu a se misca; ele credu, ca indata dupa departarea trupeloru franceze italianii voru ocupa Rom'a. Intr'aceea „Morning Post“, diurnalulu lui Palmerston asecura, ca regimulu Italiei dimpreuna cu Franci'a vreu a scuti cu tota tari'a securitatea Papei si a escruta cu fidelitate stipulatele puncte ale conventiunii din 15 Sept. Dreptuaceea si Papa si formesa militia pentru sustinerea ordinei, si sperat'a cointelegere cu Florenti'a e aprupe de cele mai bune rezultate, in catu „Morning Post“ crede, ca Piu IX. va imbraciosia si va saluta poporulu seu catolicu alu Italiei, oare cu reverintia se va aduna in giurulu lui.

„Constitutionalulu“ vorbesce despre stramutariile in Austri'a favorabilu si „Monitoriulu“ si respica opiniunea asupra loru cu cuvintele urmatore: „imperatulu Austriei vreu a multumi simtiulu de natiunalitate alu poporeloru s'ale, impartasindul . . . cu dreptu fara a le retrage vre-o libertate dintre cele aplacitate mai nainte. —

In tocma vorbesce si „Morn. Post“ din Londonu, cumca regimulu austriacu printr'o nota indreptata catra poterile mari a dechiaratu, cumca manifestulu imp. din 20 Sept. n'au fi vreunu actu de regresu, ci sistemulu reprezentativu in Austri'a va remane sustienutu.

— In caus'a tierei romanesei se deminte soirea, cumca Porta aru fi tramisu o nota la poterile garante in caus'a neobservarii stipulatiuniloru din partea Domnitoriului Cusa; din contra regimulu Romaniei a tramisu pe la cabinetu o nota deslusitoria, despre tote cele intemperate; in oare afer'a dela 15 Aug. se ascrie mai multu agitatiuniloru pretenditorulu si aspirantiloru la tronul, ad. intrigeloru loru. —

MAREA BRITANIA. Londonu. Earl (contele) Russell a tramisu la cabinetulu Rusiei unu memorialu energicu, in care regimulu anglicu provoca pe Rusi'a, ca se de deslusirile si se dechiaru, cumca nu vreu a si mai lati granitiele imperiului oatra Asi'a centrala. Cabinetulu Rusiei, se dice, ca a datu responsu evasivu, dechiarandu, ca nu vreu alta, decat se si consolidesu si asecuru marginele.

Procesulu Fenieniloru din Irlandi'a, cari facura conjuratiune spre a omori tota aristocrati'a si a proclamá republica, adunandu bani si arme pentru scopulu acest'a, s'a inceputu in 1 Oct. Fenienii, dela cuventulu fenieni in societate cu fenieni dela Americ'a nordica si din statele republicane era conjurati a-si elupta nedependintia dela Angli'a, inse conjuratiunea fu descoperita si nadusita si acum li se continua procesulu de prodiune seu de vinderea patriei. —

RUSIA. Cetitorii nostri sciu cuprinsulu conventiunii de Gastein. Acest'a conventiune a casianatu mai multe note diplomatice; ale Franciei si Angliei le sciu, de ce cuprinsu sunt. Astadi ne aflamu in pusetiune a soi si simtiementele Rusiei dintr'unu articulu alu diurnalulu din Peterburg scrisu de insusi Gortschakoff, ministrulu primariu alu Rusiei.

„Monitor.“ Franciei facuse ad. o imputare Rusiei, pentruce tace ea facia cu conventiunea dela Gastein prepunendu, ca Rusi'a s'a lasatu de rola ce-i compete in caus'a ducatorulu. La acesta imputatiune responde intre altele organulu principelui Gortschakoff, cumca Rusi'a facia cu caus'a ducatorulu s'a pusu pe terenulu tractatorulu europene si n'au vrutu a nutri ilusiunile Daniei nerealisabile. Regimulu Rusiei se arata gata nu numai cu vorb'a, ci si cu fapt'a, inainte de acest'a

inca cu 2 ani, candu era amenintiate interesele directe ale tierei, si candu va cere interesulu Rusiei va fi gata totudeuna; inse nimeni n'are dreptu de a judeca impregiarile, care potu pretinde asemené actiune, neci marginele, intre cari se pote face, ci singuru numai regimulu rusescu.

Responsulu Rusiei oficiosu la alta invitatiune: „Asiedindu-se la Khiwa, la Bockara si in celu din urma locu de Taschkend, rusii nu pretindu de locu a se apropia de asiedimintele guvernulu englesu la nordulu lui Indus; dera tienta loru este simplu a pune capetu unei stari de spaimantatore anarchia si de asuprire, care desolésa aceste provincie si care face impracticabile totu comericiulu cu ele. Deci, cum Rusi'a, prin pusetiunea sa in marea Caspica si pe laculu Aralu, crede a pote se-si deschida una noua cale catra centrulu Chinei, ea gandesce, ca acestu proiectu nu amenintia intru nime pe nime si ca trebue, din contra, inca se'i mai si asigure sprijinulu celorlalte guvernemente.“ — Ore ce va raspunde Angli'a?

TURCIA. Constantinopole. „Allg. Ztg.“ scrie, ca Porta facia cu ferberile si amenintiarile din Principate, pune la cale mesuri, ca se ste pe petioru gata in casu, candu aru veni lucrulu la o intreventiune a poteriloru invecinate (?). Alu 2-lea corpu de armata cu cortelulu in Siumla a primitu o astufeliu de pusetiune, in catu musirulu Addi-Pasia se pota straporta 15—20 mii feciori peste Dunare.

Nu scimu, deca acestea suntu adeverate, ceea ce scimu noi e, ca Franci'a si Angli'a se tienu tare de principiulu ne-intreventiunii, in poterea caruia Franci'a a fostu aceea potere, care era a mai mantuitu Principatele de amesteculu poteriloru protectorie. —

Telegramu. Bucuresci 5 Sept. 10 ore 10, sositu 6 Sept. 8 ore 28 minute inainte de amedia.

Principele Cusa se bolnavi tare in urm'a unei receli, i se lua sange multu. Eri a inceputu se i fia mai bine, reintrandu o melioratione sensibilu.

— Tr. Consiliile generali de judetie sunt convocate in sesiune ordinaria pentru diu'a dela 15 Oct. viitoriu. Decretulu de convocare are data de 15 Septembrie.

— Espositiunea din Iassy, produce unu rezultatu nealculabile in anime si suflete. (!?)

ROMANIA. Unu actu decatu oare mai maretiu nu se oeti dela unu Domnitoriu alu Romaniei, unu actu, prin care se apara nedependintia besericei romaniloru dela ori-ce alta beserica, se publica in dilele acestea prin diurnale. Elu se cuprinde in epistol'a M. S. principelui Cusa indreptata catra patriarhulu dela Constantinopole, in oare cu fapte istorice si citate dovedesce suveranulu Romaniei drepturile cele mai scumpe si mai stramosiesci ale tierei sale, ad. a ut o chefali'a besericei romanice. Actulu e de mare estensiune, totusi lu vomu republica in unii din numerii viitori. — Romanii diu Principate se multiamesa lui Dumnedieu de bene si de reu, pentruca celu mai reu reu romanulu dela romanu ru-i pote proveni atatu de stricatosu si periculosu pentru existintia s'a natiunala, cum se intempla acest'a in valurile amestecoloru de popore. Voi sunteti fericiti, si numai ve refatiati siediendu pe perini de trandafir, si totusi se facu spre benele si inaintarea vostra multe. Tier'a vostra este organizata din talpi pana in crescetu prin o lege, oare nu numai, ca nu eschide preotimea, inteligintia dara neci pe poporulu de rondu dela impartasirea la reprezentatiunea tierei; voi aveti o lege obligatoria pentru instructiunea publica, in catu chiaru si tieranulu va fi silitu a se cultivá, pentrucá se scie, ce va se dica a fi cive de statu cu dreptu, precandu pe airea se parascesce, ca se se faca tielina instructiunea poporului pentrucá se aiba ochi si se nu vedea; voi aveti multe, aveti totu, numai resolvirea spre a le pune in lucrare cu poteri unite nu o aveti?! Luative pe sema, ca natiunea cea dusimana luminarii si fericirii poporeloru, oligarchi'a, e verme neadormitu, care rode in tota Europ'a meru la frenele cele adeveratu parentesci ale suveraniloru, pentrucá se 'si substitue frenele volniciei si ale machiavelismulu loru. Multiamiti lui Ddieu, ca ati scapatu de oligarchia si nu-lu maniatu, ca se ve arunce erasi in ghiarale loru ca pedepsa de pecate, ce le comiteti din imbuibare.!

— „Buletinulu instructiunii publice“ ese in brosiuri elegante cu spesele statulu dela 15 Aug. incepundu, de 2 ori pe luna cate 3—4 oole ca ajutoriu la aplecarea legii instructiunii publice obligatorie sub directorulu generalu alu colatoru si instructiunii si va cuprinde totu, ce privesce instructiunile, precum si tractate pedagogice, studii literarie, scientifice, artistice, biografii critice, tablouri statistice scl. si se va

tramite si la tóte scólele superióre, gimnasilor si facultati din provinciile romane de suptu sceptra straine, precum si Redactiunilor scl. cu espedarea pe cont'a statului. Nrulu I cuprinde definitiv'a reorganizare a liceelor si gimnasialor din tíera, ad. liceulu S. Sava si Mateiu Basarabu, gimnasiulu Lazaru, liceulu din Craiova, gimnasiulu din Barladu, Botosiani si Ploiesci si mai multe programe de scóle de baiati si de fete si buletine literarie si scientifiche, intre cari se publica si o psaltire vechia, mai vechia decatu a lui Corezi pastrata in monastirea mantuitoriului in Bologna din Itali'a, in limb'a bulgara cu litere chirilice, sorisa inse suptu unulu din Asani, imperatorii romano-bulgari. --

In Galatiu ese unu diurnalu comercialu - agricolu - industrialu-artisticu si literariu in limb'a francesu si romana, care pentru interesulu comercialu se recomanda tuturor respectivilor. Ese odata pe septemana cu 2 $\frac{1}{2}$ galbeni pe 6 luni, prin posta — suptu adres'a : „Administratiunea diariului „L'echo Danubien.“

Nr. 6136—1865.

3—3

C O N C U R S U.

Induranduse Maiestatea c. si apost. reg. a concede pre gratiosu cu pre inalt'a s'a decisiune din 10 Augustu 1863 ca in casulu acela candu docenti privati aru voli a prelege studiile la academiile c. r. juridice din Sibiu si Clusiu in limb'a romana, se se primésca la studiile respective deosebite 2—3 docenti privati; carii pentru ca voru prelege 4—5 ore pe septemana deosebi studiile practice (collegia practica) voru póte fi remunerati la castigarea unei remuneratiunei semestrale in suma de 200 fl. pana la 250 fl. v. a. avendu pre longa acésta indreptatire de a primi dela auditorii mai avuti didacturulu pe fiecare semestru, in casu inse candu ar tiené aceste prelegeri vreunu profesorulu academicu ordinariu atunci acésta va poté fi recomandata la una remuneratiune semestrale de 150 fl. pana la 160 fl.

In fine se observa ca tempulu intrebuintiatu la vreuna academia in calitate de docente privatu nu se va numera intre anii de servitiulu statului.

Despre ce se incunosciintiasa volitorii concurenti in urma pre inaltei decisiuni ddo. 19 Februaru a. c. Nr. 702 1865 cu acelu adausu ca se si predé suplicele lor bine instructe pana in 1 Novembre a. c. cá in tempulu determinatu spre predare directiunilor academice respective. Clusiu in 7 Septembrie 1865.

Dela Guberniulu regescu alu Transilvaniei.

Nr. 7604—1865.

3—3

P u b l i c a t i u n e.

Fiindu ca consemnatiunile alaturate calendareloru din Brasiovu contienu aretarea gresita, ca tergulu de tótna in Brasiovu, care este a se tiené joi dupa evangelistulu Luca (18 Octomvre) se va tiené in 26—28 Octomvre, eara tergulu de vite in 24 Octomvre, asia spre rectificarea acestei gresielii se face de obste cunoscutu, cumca tergulu de tótna in anulu acesta se va tiené joi, vineri si sambata dupa evangelistulu Luca, adeca in **19**, **20** si **21** Octomvre, ear' tergulu de vite in dilele premergatorie, luni, marti si mercuri adeca in **16**, **17** si **18** Octomvre 1865 c. n.

Brasiovu in 13 Septemvre 1865.

M a g i s t r a t u l u u r b. s i d i s t r i c t u a l u.

Nr. 97—1865.

2—3

C O N C U R S U.

Cu provocatiune la publicariile din anii trecuti pentru traducerea lui Tacitu si Jornandes prin diurnalele romanesci facute, se escrie din nou unu concursu, pana la terminele diosu insemnate.

1. Pentru traducerea in limb'a romana a scripturiloru lui Tacitu ce exista, cum sunt: Agricola. Germania. Istoria si Anales, pentru care s'au depusu de Domnulu conte Scarlato de Rosetti inca in anulu 1862 unu premiu de 1000 fl. v. a. si care pana acuma cu interesulu lui s'au suitu la o suma camu de 1200 fl. v. a., si sporulu interesului, care se va adaug'a pana la terminulu scrisu.

2. Pentru traducerea in limb'a romana a lui Jornandes, care totu de peditulu Domnu conte in anulu 1862, s'au premiatu cu 250 fl. v. a. si care pana acum, cu interesulu lui au formatu o suma la 300 fl. v. a. si sperulu interesului, care se va adauga pana la terminulu scrisu.

Traducatoriile acestor clasicu se pofteseu cá traduceriile facute, si anume :

1. A-lui Tacitu, pana la ultima Septembrie 1868.

2. „ Jornandes, pana la ultima Septembrie 1866.

cu atatu mai multu, se le tramita la subscris'a Eforia in modulu usitatu, adeca insociendusi manuscrisele de o Epistola sigilata, pe a carei couverta se sté scrisu unu modu óresicare, eara in laintru numele si locuinti'a concurentului, — ca-ei ne sosindu pana la terminulu aratatu traduceriile opuriloru acelora, — premiiloru predise Domnulu premiatoriu va da alta destinatiune totu in favórea literaturii. —

Manuscrisele incurse se vor' apretii prin o comisiune competinte, eara rezultatulu atatu in privinti'a lui Tacitu, catu si a lui Jornandes, dimpreuna cu parerea aprobátore s'au desaprobátore a comisiunei se voru aduce prin diare la cunosciintia onor. publicu la tempulu séu, si cele premiate voru remané in depositia Domnului premiatoriu, fara a mai avé altu ceva a pretinde traducatoriulu, de catu premiulu destinatu cu interesulu lui pana la tempulu premiarii.

Brasiovu in 30 Augustu 1865 st. v.

Dela Efori'a scóleloru centrale romane de legea greco-orientala.

Agentur'a capitala in Brasiovula **FELTER et ARONSOHN**

a pré'naltu concesionatului

INSTITUTU PESTANU
de asigurare**(Capitalulu fondului Trei miliónu florini v. a.)**

asecurésa :

in contra focului pentru edificia de locutu, de fabrici si economia, pentru masine, unelte, depositorie de totu feliu de mobile, de marfuri, pentru nutretiu, semanaturi si fenatia etc.;

in contra perderii chiriei casinate priu focu ;
„ **pericoleloru**, caror'a sunt espuse **bunurile calatórie** pe apa si pe uscatu ;
„ **grandinei** la produse de pamentu.

Asemenea se va luá in scurtu si asigurarea pentru **viet'i'a omului** si ad. in divers'a combinatiune cu darea de capitalu si asigurarea de interese (rente). — Institutulu dá asigurare deplina nu numai cu fondulu lui celu insemnatu, ci si cu premiale ce curgu totu mereu.

Afara de aceea conditionile de asigurare sunt puse asiadiate pe catu se póte in folosulu publiculu si se rebonifica (desdaunésu) si perderea, ce se face la focuri prin stingere, darimare (rumpere) si prin golire (curatire, desiertare), precum preste totu se dá deplina consideratiune si pretensiuniloru celoru drepte ale asecuratiloru la regularea dauneloru in-templatórie.

FELTER et ARONSOHN. Biroulu agenturei capitate se afla in strat'a vamii Nr. **8**.

(Dupa cum suntemu informati, acestu institutu de asigurare sta in fórte buna incredere in tóta Ungari'a; elu e in adeveru una benefacere nepretiuata pentru pamentenii de totu soiulu. Il. D. E m a n u i l e G o z d u, cá vicepresiedinte la acestu institutu, inoa maresce increderea intr'insulu la verce patriotu, care prin asemeni asigurari isi afla una odihna pentru viitoriu in contra pericoleloru eventuali, dupa cum au aflatu si pana acum multi spre mult'a loru mangaiere. R.)

Preturiile bucatelor in piati'a Brasiovulu.

(Mesur'a se ia in galet'a de Ardélu, din care doua facu trei mesure austriace.)

O c t. 6 n. 1865.

Gráu curatu galeta 5 fl. 82 cr., de midilocu 5 fl. 16 cr., amestecatu 4 fl. 29 cr. —

Secara 3 fl. 42 cr., Papsioiu (cacurusu) 3 fl. 51 cr., Ordiu 3 fl. — cr., Ovesu 1 fl. 41 cr., Cartofi — fl. 90 cr.

Redactoru respundietoru

JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu típariulu lui

JOANNE GÖTT.